

דישון ראש בחיטה בעזרת מזרעה, עונת 2015-2016

אריה בוסק, מנחם אליה – מגדלי הדרום. יגב קילמן, עידן ארדי – צבר קמה.

רקע:

בלא מעט מקרים מתעורר הצורך להוסיף במהלך עונת הגידול דשן ראש לחיטה, כאשר באופן לא נראה גשם שיכול להחדיר את הדשן לקרקע ולהזין אותנו לשורשים. לעיתים מדובר בצורך להוסיף דשן חנקני לאחר פרק גשם משמעותי, אז הקרקע רטובה כבר בעומק של סנטימטרים בודדים. גם לעיתוי הדישון חשיבות רבה וללא גשם במועד הנכון ערכו של הדישון מצטמצם מאוד.

בעבודה זו נבחנה האפשרות להוסיף דשן חנקני לחיטה בתנאים ספציפיים מתאימים, תוך שימוש בדרייל המיועד לזריעת חיטה. הדרייל מצניע את הדשן לעומק של כמה סנטימטרים, אם וכאשר בעומק זה הקרקע רטובה. כמובן שמדובר במצב שבו לא צפוי גשם נוסף באופן.

כמובן שבמהלך כזה אנו רומסים את החיטה עם גלגלי הטרקטור והדרייל, ובנוסף, יחידות הזריעה פולחות את הקרקע, מה שעשוי לפגוע בשורות החיטה שבשדה.

נזכיר ששמענו שבמקומות שונים בעולם מבוצעים מהלכים דומים.

לכן השאלה היא אם ניתן, כשנדרש, לעשות שימוש משני במזרעת חיטה (דרייל) לתוספת דישון חנקני כשזה נדרש ולא ניתן ליישמו בעיתוי הרצוי בדרך אחרת.

חומרים ושיטות:

בחלקה 7 ג' בשותפות צבר קמה, בה גדלה בעונת 2015 כותנה, נזרעה חיטה למספוא מהזן "גליל" ב 14/11/2015 החלקה קבלה דשן יסוד בכמות של 12 ק"ג חנקן צרוף לדונם.

בנוסף ניתנו עוד 3 יחידות חנקן כדשן ראש ב 30/12/17.

בתאריך 11 לינואר 2016, כחודשיים לאחר הזריעה, כאשר החיטה בגובה 54 ס"מ, יישמנו, בעזרת דריל חיטה שרוחבו 4 מטר, 5 יחידות חנקן לדונם, בדשן גרגרי מסוג אוריאה.

הדשן יושם לאורך כל השדה במספר פסים, לא צמודים, כאשר בהמשך נסע הדריל ללא דישון כדי לייצר השוואה להשפעת הדישון נטו.

במועד הקציר לתחמיץ בחנו את ההשפעה של תוספת דישון בדרייל לעומת הבקורת, ואת היבול בפס הדריכה לעומת אי-דריכה. כאן נדגם היבול מרבעים של 1 מ"ר, כאשר פס הדריכה במרכז הרבוע לעומת ריבועים דומים שלא נדרכו. יבול הטפולים נבדק ב 6 חזרות.

טבלת הגשם ומועדי הדישון :

תקופה	גשם מ"מ
עד הזריעה ב 14 לנובמבר	174
מזריעה לדישון ראש ב 30 לדצמבר	116
מדישון ראש לדישון במזרעה ב 11 לינואר	38
מדישון במזרעה ועד סוף העונה	224
סך משקעים	552

בין ה 19 ל 26 לינואר לאחר הדישון בעזרת מזרעה (ב 11 לינואר 2016) ירדו 73 מ"מ.

תוצאות ודיון:

טבלה מס' 1 : יבול החומר היבש, מחושב בטון לדונם, בטפולים השונים.

יבול ח"י	טפול	
1319	דישון במזרעה	גורם א
1137	ללא	גורם א
0.037		P
יבול ח"י	טפול	
1221	דריכה	גורם ב
1235	ללא	גורם ב
0.86		P

טבלה מס' 1 מלמדת שתוספת של 5 ק"ג ג'ד' חנקן צרוף באוריאה גרגרית ב 11 לינואר 2016, כחודשיים לאחר הזריעה כשגובה החיטה כבר 54 ס"מ, במזרעה, הביאה לעלייה ביבול של 182 ק"ג חומר יבש לדונם. תוספת זו מובהקת סטטיסטית. הערך הכלכלי של תוספת זו כ 100 ₪ לדונם. מזה יש להפחית את עלות הדשן והדישון.

כאשר נבחן היבול ל 1 מ"ר, הכולל בתוכו את פס דריכת גלגל הטרקטור, לעומת 1 מ"ר באזור ללא דריכה, לא נמצא הפרשים ביבול.

יתכן שהדבר נובע מהתאוששות צמחי החיטה על פס הדריכה או כתוצאה מפיצוי על הדריכה משורות החיטה הגובלות בפס.

סיכום:

הדישון על ידי מזרעת חיטה (דריל) בוצע כחודשיים מזריעה, כאשר גובה החיטה 54 ס"מ, תוך חשש מהנזק הצפוי בפסי הדריכה של הטרקטור. לאחר מעבר הטרקטור נראה שנגרם נזק משמעותי בפסי הדריכה.

בפועל נמצא שהיבול בפס הדריכה לא נפגע.

תוספת 5 יחידות חנקן בדרייל הביאה לתוספת של כ 180 ק"ג ח"י, עלייה של כ 16 אחוז ביבול. הפעולה הוסיפה לחקלאי כ 75 ₪ לדונם נטו.

כמובן שהצורך בשימוש בשיטה ומידת ההצלחה תלויה במאפייני העונה.

מחשבות להמשך:

יתרונות : ישום דשן בדרייל מבטיח החדרת הדשן לקרקע כך שנמנע איבוד בנידוף.

הדשן מוחדר ישירות לבית השורשים ומופעל במועד המתאים, ואיננו תלויים בגשם להחדרתו. התנאי רטיבות מתאימה בקרקע בעומק ההחדרה במועד היישום.

ניתן ליישם את הדשן לאחר שירד הגשם ובכך להימנע ממצבים שקרו בעבר אז דיחנו לקראת גשם צפוי, שלא ירד לבסוף.

חסרונות: אופרציה מסובכת ואיטית בהשוואה לדישון ממתוס או מדשנת צנטרפוגלית.

עבודה זו הינה צעד ראשון לבחינת כדאיות השיטה. נדרש להמשיך בבדיקה.

תודות :

לחברינו לצוות ההדרכה בדרום. לארגון עובדי הפלחה. לגד"ש צבר קמה.